

Plan van aanpak Participatie Zon

Alphen aan de Rijn

18-6-2024

Inhoudsopgave

1.0	Inleiding	1
2.0	Waarom participatie	2
2.1	Kernboodschap	2
2.2	Participatiedoelen	2
2.3	Doelgroepen	2
3.0	Waarın participeren	4
3.1	Startpunt	4
3.2	Verschillende fasen	4
3.3	Resultaat	4
4.0	Hoe en wanneer participeren	5
4.1	Betrekken doelgroepen	5
4.2	Aanpak participatie	5
4.3	Rol van college, raad en betrokkenen	6
4.4	Niveaus van participatie	6
5.0	Hoe op de hoogte blijven	7
BIJLAGE 1: Betrokkenheidsprofielen (factor C analyse)		9
BIJLAGE 2: Stakeholderanalyse		10
BIJLAGE 3: Schematische weergave participatietraject		0

**Samen op zoek naar ruimte
voor duurzame energie.**

1.0 INLEIDING

De energietransitie is volop gaande, ook binnen Alphen aan de Rijn. Als gemeente wil Alphen aan de Rijn in 2050 energieneutraal zijn. Dit is vastgelegd in het Coalitieakkoord Zichtbaar en Dichtbij en in het Duurzaamheidsprogramma. Om dit te realiseren is een stevige energietransitie nodig. Dus volop energie besparen, duurzame energie opwekken en overgaan op duurzame warmte. In grote delen van onze gemeente hebben we te maken met netcongestie. Het is daarom van belang dat we toewerken naar een optimaal energiesysteem voor de toekomst. Om dit te waarborgen wordt er vanuit het Duurzaamheidsprogramma op dit moment doorontwikkeld naar een programma Energietransitie. Binnen dit Programma Energietransitie is één van de beoogde prestatielijnen Duurzame Opwek & Energiesysteem. In deze prestatielijn ligt de focus op het creëren van een robuust en toekomstbestendig energiesysteem, dat leveringszekerheid biedt en voor iedereen toegankelijk en betaalbaar is. Dit energiesysteem komt lokaal tot stand in samenwerking met inwoners en bedrijven, maar ook regionaal in samenwerking met overheden uit het samenwerkingsverband Holland Rijnland.

Om de regionale samenwerking effectief te laten werken is vanuit de RES het energie-programma opgesteld. Dit programma omschrijft de gezamenlijke regionale inzet die voorzien is om aan de hiervoor beschreven ambities invulling te geven. Onderdeel van dit programma is dat de komende twee jaren gekeken wordt welke mogelijkheden (zoeklocaties) er nog zijn, aanvullend op de RES 1.0, om duurzame energie op te wekken door zon op dak en zonnevelden. Ook wordt gekeken of de uitvoering van projecten uit de RES 1.0 versneld kan worden.

De gemeente krijgt geregeld vragen over de beleidskaders voor grootschalige duurzame zon opwek. Op dit moment dienen initiatiefnemers een individuele aanvraag in. Voor elk van deze initiatieven is een maatschappelijke afweging met onderzoeken en advisering nodig. Om meer duidelijkheid te bieden en om deze initiatieven en aanvragen te stroomlijnen en te stimuleren, is een gemeentelijk beleid voor grootschalige zon opwek nodig. Een beleidskader zonnevelden legt de wenselijkheid van en de randvoorwaarden voor het plaatsen van deze opwek op het grondgebied van de gemeente Alphen aan de Rijn vast.

Bovenstaande heeft uiteraard invloed op de ruimtelijke inrichting en kwaliteit van de gemeente. In lijn met het participatiekader van Alphen aan de Rijn: *Iedereen aan zet*, is daarom belangrijk:

- **Van buiten naar binnen.** Meer zeggenschap en eigenaarschap bij inwoners en belanghebbenden.
- **Inclusief.** Het betrokken krijgen en houden van de inwoners van Gemeente Alphen aan de Rijn, óók mensen die niet automatisch meedoen.
- **Helder.** Een integrale en duidelijke aanpak van participatie, zowel voor de gemeente als voor initiatiefnemers.

In dit participatieplan leest u hoe u kunt meedenken en bij kunt dragen.

Leeswijzer

In dit participatieplan leest u hoe u kunt bijdragen aan het ontwikkelen van beleids-uitgangspunten voor de opwek van duurzame energie middels zon binnen onze gemeente. In hoofdstuk 2 beschrijven we wat wij verstaan onder participeren en waarom het belangrijk en nodig is. In hoofdstuk 3 leest u waarin u kunt participeren. Hoofdstuk 4 legt de niveaus en de verschillende momenten van participatie uit. Tot slot leest u in hoofdstuk 5 hoe u op de hoogte kunt blijven.

Bijlage 1 bevat de eerder opgestelde betrokkenheidsprofielen (factor-C) en bijlage 2 de bijbehorende stakeholderanalyse. In bijlage 3 is het participatietraject in zijn geheel opgenomen in volgorde van stappen.

2.0 WAAROM PARTICIPATIE

Participatie betekent dat we inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven en andere belanghebbenden betrekken bij het maken van plannen. Als zij meedenken, verrijkt dat die plannen. Door met elkaar in gesprek te zijn zien we ook elkaars perspectief. Alle belangen, wensen, zorgen en inzichten komen vroeg op tafel. De voors en tegens zijn zo voor iedereen duidelijk en kunnen gebruikt worden om heldere, navolgbare en gedragen keuzen te maken. Dit leidt tot plannen die op acceptatie en begrip kunnen rekenen omdat ze van ons allemaal zijn.

2.1 Kernboodschap

“Gemeente Alphen aan den Rijn gaat een beleidskader opstellen voor zonnevelden op het grondgebied van de gemeente. Dit beleidskader legt vast waar en onder welke voorwaarden we zonnevelden toestaan. Inwoners en andere belanghebbenden, zoals dorpsoverleggen en natuur- en milieuorganisaties, kunnen via een participatietraject hun wensen en zorgen aan de gemeente meegeven. De planning is dat dit participatietraject in oktober 2024 van start gaat.”

2.2 Participatiedoelen

Doel	Invulling doel
Beleid opstellen voor duurzame opwek middels zonnevelden voor bestaande zoekgebieden en eventueel nieuwe zoekgebieden. Binnen de gemeente en langs “onze” infrastructuur.	1. Bepalen welke belangen, zorgen en wensen stakeholders hebben ten aanzien van de realisatie en het in gebruik hebben van zonnevelden. 2. Bepalen welke aspecten geborgd kunnen worden in beleid. 3. Bepalen hoe dit beleid er dan uit ziet.

Uiteindelijk volgt uit het participatiedoel een onderbouwd voorstel wat voorgelegd wordt aan de raad ter vaststelling.

2.3 Doelgroepen

Hieronder worden kort en algemeen de diverse doelgroepen benoemd die een rol hebben in dit participatietraject. Bijlage 2 bevat een stakeholderanalyse met een uitgebreidere en specifieke benoeming van deze stakeholders.

01	College en Raad	College en Raad worden uiteraard betrokken via het gebruikelijke gangbare proces. Daarnaast worden beiden voorafgaand aan besluitvorming ook betrokken middels een proces van informeren en opiniëren
02	Inwoners	Duurzaamheid en de energietransitie zijn belangrijke onderwerpen die iedereen binnen de gemeente raakt in haar/zijn belang.
03	Jonge inwoners	Inwoners tussen de 12 en de 18 groeien straks op in het Nederland wat wij vandaag voor hen “maken”. Uiteraard geeft hen dit het recht om als aparte groep hun stem te laten horen.
04	Eigenaren	Dit is de groep stakeholders die gronden in bezit heeft waar zoeklocaties op of over vallen.
05	Huurders/pachters	Dit is de groep stakeholders die gronden huren/pachten van eigenaren.
06	Mogelijke initiatiefnemers	Denk hierbij aan lokale energievoöperaties.

07	Professionele stakeholders	Maatschappelijke organisaties en stichtingen. Tot deze groep behoren organisaties georganiseerd rondom kennis of belang.
08	Overheden	Regionale en lokale overheden met een raakvlak of afhankelijkheid vanuit hun bevoegdheid.
09	Ondernemers	Stakeholders met een zakelijk belang, anders dan eigenaar of huurder/pachter. Denk bijvoorbeeld aan de eigenaar van een camping naast een zoeklocatie.
10	Pers / Media	Dit zijn relevante regionale en lokale kranten en overige nieuwsmedia.

Stakeholders kunnen belangen, wensen en zorgen hebben, maar ook kennis en ervaring inbrengen. Denk hierbij aan een waterschap of een omgevingsdienst die iets kunnen zeggen over de geschiktheid van bepaalde locaties. Hier houden we tijdens de participatie rekening mee. Ook houden we rekening met de invloed die stakeholders kunnen hebben. Deze kan verschillen van laag (reguliere lijnen van communicatie) tot midden (contact met pers/media) tot hoog (rechtstreekse lijnen met wethouders of raadsleden).

Media en pers zijn genoemd als stakeholder in bovenstaande overzicht en bijlage 2. Zij kunnen helpen om de informatie over het participatieproces breed te communiceren. Zij kunnen hinderen door negatieve informatie te communiceren of artikelen te framen vanuit een onvolledig/onjuist oogpunt.

3.0 WAARIN PARTICIPEREN

De verduurzaming van onze samenleving staat momenteel voor een van de grootste uitdagingen. De uitstoot van broeikasgassen heeft een ingrijpend effect op het klimaat. De gemeente Alphen aan den Rijn streeft om in 2050 energieneutraal te zijn. Daarvoor moeten we lokaal en regionaal onze eigen energie opwekken en dat betekent onder andere zonnevelden. Dit is een ruimtelijke ontwikkeling die voor- en nadelen heeft. Wat zijn die voor- en nadelen? Hoe waarderen we die? En wat betekent dit dan als er keuzen gemaakt moeten worden over:

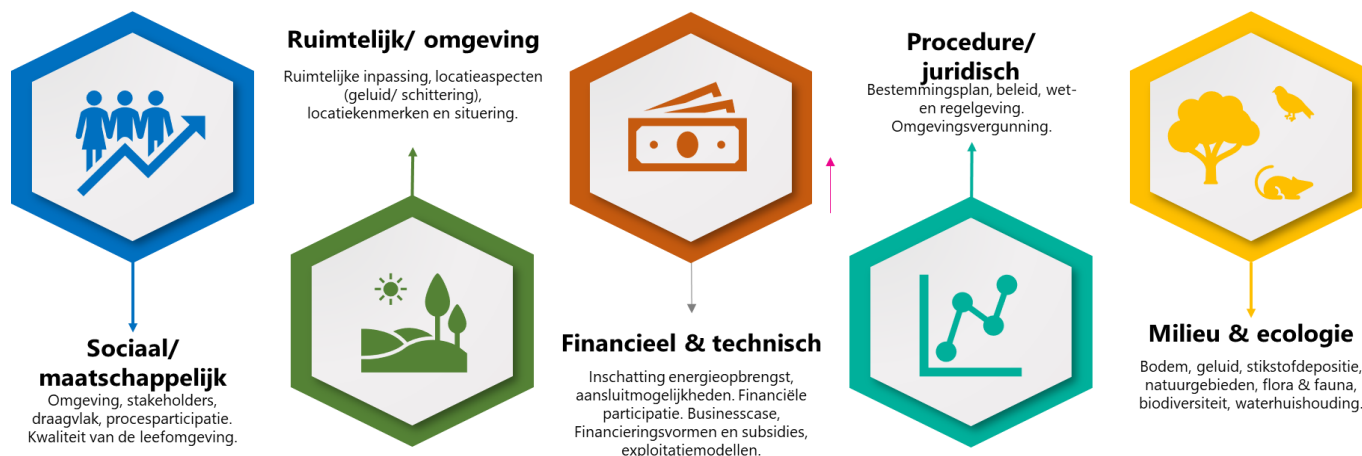
- De landschappelijke impact;
- De bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente;
- Verdeling van lasten en lusten;
- Locatieaspecten zoals omvang, opstelling en inpassing.

3.1 Startpunt

We beginnen niet bij nul. Alphen aan de Rijn heeft in het verleden al beleid vastgesteld waarin onze gezamenlijke ambitie is vastgelegd: energieneutraal in 2050. Dit is vastgelegd in het Coalitieakkoord Zichtbaar en Dichtbij en het Duurzaamheidsprogramma. Daarbij wekken we in 2030 20% van het energieverbruik duurzaam. De zoekgebieden voor zon zijn al vastgesteld bij de RES 1.0. Hier borduren we op voort met oog op onze ambities. Na het “*wat*” is het nu zaak om het “*hoe*” vast te stellen. We praten dan over ruimtegebruik, opstelling, inpassing en verdeling lusten en lasten. Daar gaan we met u over participeren.

3.2 Verschillende fasen

We knippen het proces op in twee delen. Eerst gaan we met de diverse doelgroepen het gesprek aan over bouwstenen. “Er van uitgaand dat er grootschalige zonprojecten nodig zijn; welke criteria geeft u ons mee als het gaat over ruimtegebruik? Welke criteria heeft u als het gaat om opstelling en inpassing? Welke (financiële) voordelen vindt u dat de gemeente moet krijgen van initiatiefnemers en hoe zouden deze ingezet moeten worden binnen de gemeente?” Deze eerste fase levert de zogenaamde bouwstenen op waarmee we randvoorwaarden kunnen stellen voor huidige en toekomstige zoeklocaties.

In de tweede fase zijn de randvoorwaarden uitgewerkt in beleidsregels (concept). Samen gaan we kijken of deze regels nu effectief zijn en volledig. Met andere woorden: dekken de regels onze belangen en zorgen? Of moeten er nog aanpassingen doorgevoerd worden? Welke aanpassingen zijn dit dan?

3.3 Resultaat

Resultaat van fase 1 zijn bouwstenen op basis waarvan conceptregels opgesteld kunnen worden voor een beleidskader grootschalige opwekking zonne-energie. Resultaat van fase 2 is een afgestemd en breed gedragen en transparant onderbouwd advies aan de gemeenteraad. Dit advies bevat beleidsregels die tezamen het beleidskader grootschalige opwekking zonne-energie vormen.

4.0 HOE EN WANNEER PARTICIPEREN

Het succes van participatie is net zo sterk afhankelijk van kaders, afspraken en bovenal heldere communicatie, als dat het afhankelijk is van het betrekken van vertegenwoordigers van alle verschillende doelgroepen binnen een gemeente. Dit vraagt om een gedifferentieerde aanpak die gebruik maakt van zowel analoge als digitale methoden. Laagdrempelig, aansprekend en passend bij de verwachtingen van de diverse doelgroepen. Het vraagt echter ook om het besef dat participatie altijd plaats vindt binnen een politiek-bestuurlijke context. Het bestuur is dus met recht één van de doelgroepen.

4.1 Betrekken doelgroepen

Binnen Alphen aan de Rijn is er recente ervaring met participatie. Op deze ervaring bouwen we voort. We gebruiken de gemeentelijke website, het huis-aan-huis blad, het inwonerspanel, het meedenkpanel en de jeugdraad om het participatietraject onder de aandacht te brengen. Ook kunnen we posters plaatsen in gemeentelijke gebouwen en op vrije bulletinboards in winkelcentra en bij sportverenigingen.

Waar privacywetgeving dit toestaat gebruiken we e-maillijsten uit recente relevante participatietrajecten.

De uiteindelijke communicatie en kanalen stemmen we af met de afdeling communicatie en het kernteam jeugd binnen de gemeente, evenals de ambtelijke projectgroep (DOE).

4.2 Aanpak participatie

De participatie voeren we uit in drie vormen:

Analoog: we organiseren voor diverse doelgroepen in diverse kernen interactieve sessies waar mensen fysiek aan mee kunnen doen.

Digitaal: We gebruiken *participatieplatform Open Stad* om meer doelgroepen en meer mensen op een laagdrempelige manier te betrekken. Via Open Stad krijgen deze mensen dezelfde vragen, stellingen en scenario's voorgelegd als de mensen die aanwezig zijn bij de analoge werksessies.

Op straat: Via korte enquêtes op straat betrekken we doelgroepen die normaliter ondervertegenwoordigd blijven.

Er worden drie interactieve sessies gehouden. In de **eerste sessie** nemen we stakeholders mee in een dialoog over randvoorwaarden. We hanteren als uitgangspunt: in de nabije toekomst wordt er op diverse locaties duurzame energie opgewekt met behulp van zonnenvelden. De dialoog gaat vervolgens over randvoorwaarden die stakeholders hieraan stellen. Met die randvoorwaarden als bouwstenen kan een concept-beleidsregels opgesteld worden voor het grootschalig opwekken van energie met zonnepanelen.

Tijdens de **tweede sessie** gebruiken we de kaart met bestaande zoeklocaties als leidraad voor wederom een dialoog. We nemen stakeholders mee in hoe de door hen ingebrachte belangen, wensen, zorgen, ideeën en aandachtspunten vertaald zijn naar beleidsregels. Is dit juist, compleet en herkenbaar gedaan? Vervolgens kijken we samen naar de kaart om vast te stellen of bestaande zoeklocaties - waar we achter staan – ook inderdaad mogen volgens de concept-beleidsregels. Zo krijgen we samen gevoel hoe de regels straks fysiek gaan werken en kunnen we nog schaven aan de soort, hoeveelheid en concrete tekst van de regels. Totdat de regels samen een beleidskader vormen wat passend is voor onze belangen en wensen ten aanzien van sturing en regie.

In de **derde sessie** is het beleidskader klaar; het advies aan de raad gereed. In deze sessie hakken we laatste knopen door over eventuele discussiepunten die er op dat moment nog zijn. Ook zetten we de puntjes op de i. Aan het eind van deze sessie ligt er een advies van de hele gemeente aan de gemeenteraad. Een advies met een goede en transparante onderbouwing, waar breed draagvlak en acceptatie voor is.

Tijdens de ambtelijke voorbereiding wordt gekeken welke doelgroepen we apart in een sessie willen hebben en waar we sessies meermaals houden – in diverse dorpskernen. De gedachte is om professionele stakeholders en overheden in ieder geval onder te brengen in aparte sessies. Drie werksessies kan dus 10 a 12 bijeenkomsten betekenen.

Voorafgaand aan de werksessies organiseren we een **startbijeenkomst**. Deze bijeenkomst is enkel bedoeld om doelgroepen te informeren over het participatietraject wat gaat lopen, wat de waarde is om mee te doen en hoe zij op de hoogte gehouden worden.

Indien tijdens de werksessies blijkt dat er veel weerstand is bij een toch wel grote groep mensen, of er is relevante verdeeldheid over de opstelling / toepassing van bouwstenen, kan er voor gekozen worden om een **vierde sessie** te organiseren. Deze sessie wordt dan ingericht volgens de principes van **deep democracy**. Hierbij kijken we naar het deel mensen wat niet gekregen heeft wat zij wilden – vaak omdat ze een minderheidsstandpunt innemen. Met hen bespreken we welke additionele maatregelen we kunnen nemen die hen tevredener maken met het advies wat uiteindelijk vanuit de participatie aan de raad voorgelegd wordt. Zonder de basis van dat advies te verlaten.

4.3 Rol van college, raad en betrokkenen

De betrokken doelgroepen geven input aan de projectgroep (ambtenaren Alphen aan de Rijn en Stantec). De projectgroep vertaalt deze zo puur mogelijk naar beleidsregels en -kader. Deze worden als advies voorgelegd aan het bestuur, waarbij de raad uiteindelijk een besluit neemt.

4.4 Niveaus van participatie

Er zijn meerdere niveaus van participatie. Voor dit participatieproces zijn dat samenwerken/adviseren, consulteren, en communiceren/informeren. Het niveau geeft aan hoeveel invloed doelgroepen hebben op de planvorming om te komen tot een nieuwe Nota Ruimte. Afhankelijk van de fase van het project en de doelgroep kiezen we voor een participatieniveau of een combinatie van niveaus.

Participatieniveaus

- **Samenwerken/adviseren** Dit is gezamenlijke planvorming om te komen tot de Nota Ruimte: in gesprek met doelgroepen over de inhoud van de Nota Ruimte. We benutten kennis, inzichten en ideeën van de doelgroepen. De uitkomsten van deze gesprekken worden betrokken bij de totstandkoming van de Nota Ruimte.
- **Consulteren** Dit is een formele dialoog of formele inspraakperiode. Wij raadplegen doelgroepen over de conceptversie van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau en de ontwerp Nota Ruimte.
- **Communiceren/informeren** Op dit niveau informeren we doelgroepen over de planvorming om te komen tot de Nota Ruimte.

5.0 HOE OP DE HOOGTE BLIJVEN

Tijdens stap 2 van dit participatietraject – zie bijlage 3 – wordt een communicatieplan opgesteld. Onderdeel van dat plan is hoe doelgroepen op de hoogte worden gehouden van proces, planning en resultaten.

Vooruitlopend op het communicatieplan zijn dit in ieder geval manier waarop mensen op de hoogte worden gehouden:

- Een pagina ingericht op de website van de gemeente met actuele informatie;
- Een mailingslijst waar mensen zich voor aan kunnen melden;
- Al bestaande mailingslijsten – voor zover dit mag vanuit de privacywetgeving;
- Sociale media.

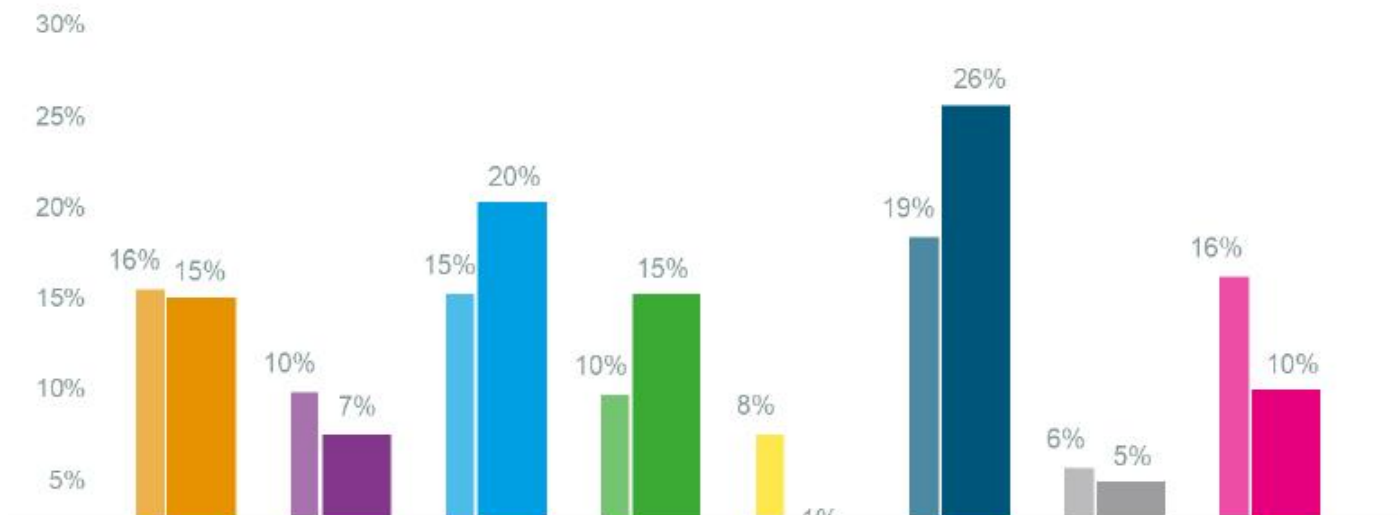
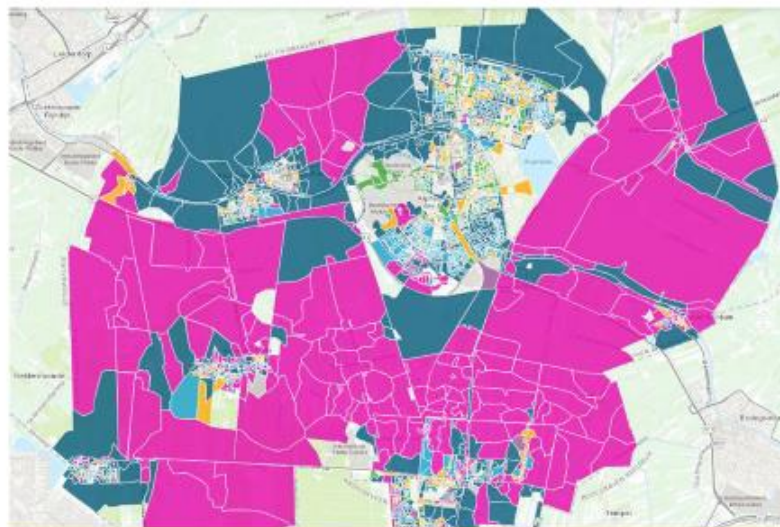

BIJLAGEN

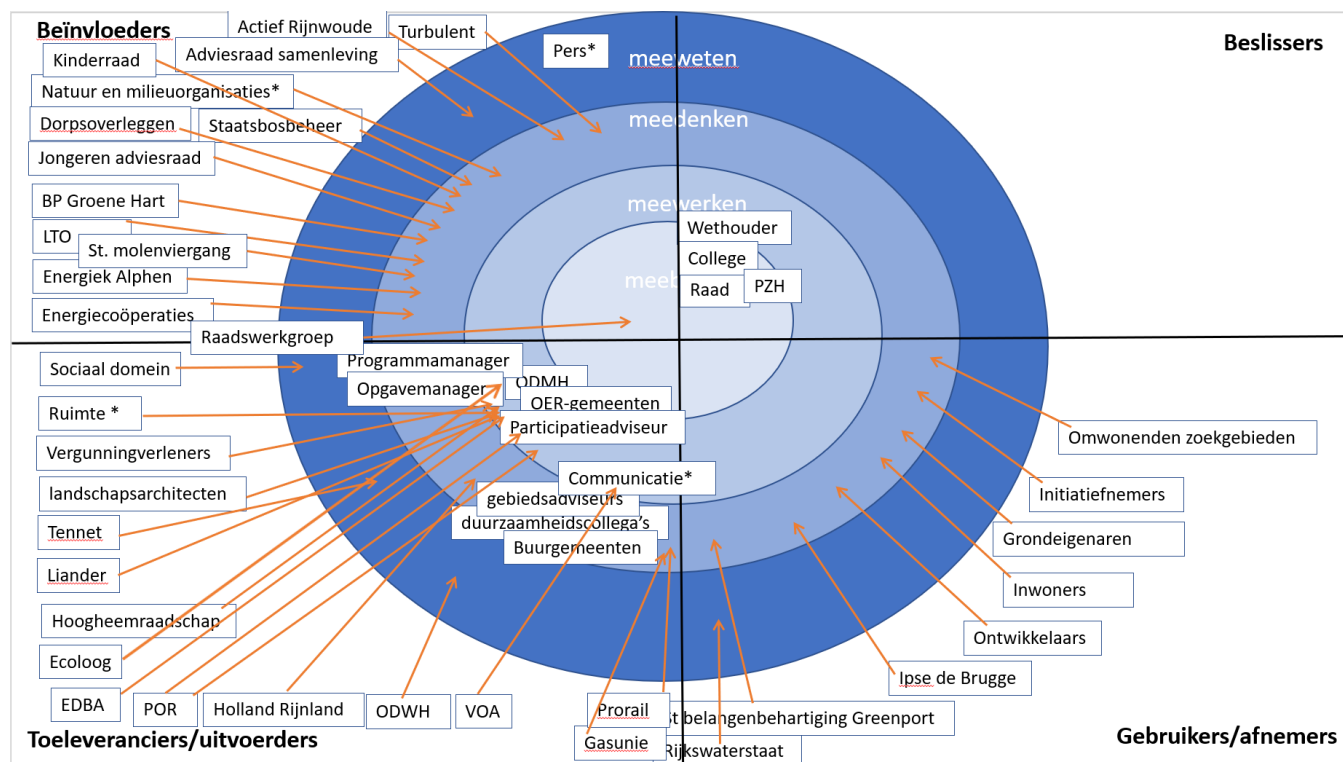
BIJLAGE 1: BETROKKENHEIDSPROFIELEN (FACTOR C ANALYSE)

Gemeente Alphen aan den Rijn heeft een betrokkenheidsanalyse uitgevoerd waarin is gekeken uit welke inwonersprofielen de gemeente bestaat. Dit segmentatiemodel onderscheidt acht typen inwoners die van elkaar verschillen in participatievoorkeuren en vertrouwen in de overheid. Van deze groepen zijn ook achtergrondkenmerken zoals leeftijd, welvaart en opleidingsniveau bekend.

De betrokkenheidsprofielen zijn online te raadplegen voor medewerkers van de gemeente. Doordat in deze omgeving zowel de hele gemeente als de samenstelling van inwoners per wijk te zien is biedt dit middel strategische handvatten om voor ieder gebied een passende participatieaanpak te bepalen.

BIJLAGE 2: STAKEHOLDERANALYSE

*Pers: AD Leidsch Dagblad, Groene Hart Koerier, onafhankelijke journalisten, Studio Alphen, Lokale media, Belangeraar, Facebookgroepen/sociale media

*Natuur- en milieuorganisaties: Natuur- en milieufederatie, IVN en Weidevogelwerkgroepen

*Ruimtecollega's: stedenbouw, planjuristen, omgevingsplan, sociaal domein

*Communicatie: bestuurs- en publiekscommunicatie

BIJLAGE 3: PARTICIPATIEPROCES IN STAPPEN

Zie losse bijlage